Usnesení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 30.08.1977, sp. zn. 6 Co 39/77, ECLI:CZ:NS:1977:6.CO.39.1977.1

Číslo: 42/1979

Právní věta: Povinnost organizace nahradit ve smyslu ustanovení § 112 zákona č. 121/1975 Sb. orgánu důchodového zabezpečení částky, které poskytl neprávem, protože organizace nesprávným hlášením, o jehož správnosti neměl tento orgán důvod pochybovat, zavinila jejich poskytování, není dotčena tím, že dávka vyla vyplácena pracovnici, která zneužila své pracovní funkce, jež jí umožňovala zaslat orgánu důchodového zabezpečení nesprávné hlášení. Z účelu ustanovení, v nichž zákon o sociálním zabezpečení a předpisy vydané k jeho provádění ukládají příjemcům dávky nebo jiným oprávněným, jakož i organizacím, povinnost hlásit skutečnosti rozhodné pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu, vyplývá, že tato hlášení musí být objektivní, pravdivá, odpovídající skutečnému stavu věci a musí být podána ve stanovených lhůtách. /1/

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 30.08.1977

Spisová značka: 6 Co 39/77

Číslo rozhodnutí: 42

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Důchod, Sociální zabezpečení

Předpisy: 121/1975 Sb. § 112

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 42/1979 sb. rozh.

Povinnost organizace nahradit ve smyslu ustanovení § 112 zákona č. 121/1975 Sb. orgánu důchodového zabezpečení částky, které poskytl neprávem, protože organizace nesprávným hlášením, o jehož správnosti neměl tento orgán důvod pochybovat, zavinila jejich poskytování, není dotčena tím, že dávka vyla vyplácena pracovnici, která zneužila své pracovní funkce, jež jí umožňovala zaslat orgánu důchodového zabezpečení nesprávné hlášení.

Z účelu ustanovení, v nichž zákon o sociálním zabezpečení a předpisy vydané k jeho provádění ukládají příjemcům dávky nebo jiným oprávněným, jakož i organizacím, povinnost hlásit skutečnosti rozhodné pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu, vyplývá, že tato hlášení musí být objektivní, pravdivá, odpovídající skutečnému stavu věci a musí být podána ve stanovených lhůtách. 1)

(Usnesení Nejvyššího soudu ČSR z 30. 8. 1977, 6 Co 39/77)

Rozhodnutím Úřadu důchodového zabezpečení v Praze ze 16. 12. 1975 byl navrhující socialistické organizaci podle ustanovení § 89 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb. a § 132 vyhlášky č. 102/1964 Sb. předepsán k úhradě přeplatek v částce 93 184 Kčs, který vznikl na starobním důchodu pracovnice A. Š., narozené v roce 1906; tento důchod jí byl vyplácen v době od 1. 7. 1970 do 3. 10. 1975, ačkoliv jí nenáležel, a přeplatek vznikl nesplněním ohlašovací povinnosti organizace.

Ve svém opravném prostředku se navrhující organizace domáhala zrušení tohoto rozhodnutí z toho důvodu, že uvedený přeplatek vznikl výhradně zaviněním A. Š., která svou trestnou činností způsobila, že jí byl neprávem vyplácen starobní důchod; organizaci nebylo známo, že pracovnici A. Š. byl přiznán starobní důchod, a nemohla se ani dopustit opomenutí hlásit skončení jejího pracovního poměru, když tento pracovní poměr ve skutečnosti neskončil.

Městský soud v Praze přezkoumávané rozhodnutí částečně potvrdil a částečně zrušil. Vycházel z toho, že rozhodnutím Úřadu důchodového zabezpečení z 19. 6. 1970 byl pracovnici A. Š. přiznán od 1. 6. 1970 starobní důchod podle ustanovení § 11 zákona č. 101/1964 Sb. v částce 1385 Kčs měsíčně a zvláštní přídavek k důchodu v částce 71 Kčs měsíčně, tedy celkem v částce 1456 měsíčně, a to vzhledem k prohlášení A. Š., ale i navrhující organizace, že pracovní poměr A. Š. skončí, avšak toto zaměstnání neskončilo; skutečnost, že pokračuje v zaměstnání, A. Š. orgánu sociálního zabezpečení neohlásila, a protože ani navrhující organizace nesplnila tuto ohlašovací povinnost, vznikl přeplatek na starobním důchodu. Přeplatek byl právem předepsán k úhradě organizaci, ale jen co do částky 84 712 Kčs (do této částky bylo rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení potvrzeno), kdežto do částky 8472 Kčs bylo přezkoumávané rozhodnutí zrušeno v podstatě z toho důvodu (uvedeného odvolacím soudem ve věci přeplatku předepsaného Úřadem důchodového zabezpečení v usnesení ve věci sp. zn. 7 Co 195/76), že totiž A. Š. měla nárok na pobírání starobního důchodu při dalším zaměstnání v době od 1. 7. 1970 do 28. 2. 1971, vykonávaném po dosažení věku 60 let podle ustanovení § 1 odst. 1 písm. b) vládního nařízení č. 73/1969 Sb. v částce 1000 Kčs měsíčně kromě zvláštního přídavku k důchodu v částce 59 Kčs.

K odvolání navrhující organizace Nejvyšší soud ČSR usnesení soudu prvního stupně potvrdil.

Z odůvodnění:

Povinnost vést záznamy a podávat hlášení pro účely sociálního zabezpečení u pracovníků v pracovním poměru je uložena závodu, u něhož je pracovník zaměstnán (srov. dříve § 123 písm. a/ vyhlášky č. 102/1964 Sb. a nyní § 151 a násl. vyhlášky č. 128/1975 Sb.).

Podle ustanovení § 125 vyhlášky č. 102/1964 Sb. byl závod povinen zaznamenávat údaje o okolnostech rozhodných pro nárok na dávky důchodového zabezpečení a pro jejich výši v evidenci pracovníků, a to zpravidla na mzdových listech. Z tohoto ustanovení v souvislosti s prováděcími předpisy k zákonu o dani ze mzdy pak vyplývalo, že závod byl povinen zjišťovat dotazem na pracovníka nebo vyžádáním jeho prohlášení, zda pobírá důchod a jaký. Závod byl povinen vyžadovat taková prohlášení od svých pracovníků při vstupu do zaměstnání a v souvislosti se zjišťováním skutečností rozhodných pro daň ze mzdy pro příští kalendářní rok. Tím ovšem nebyla dotčena ohlašovací povinnost důchodce.

Evidence, kterou vedl závod o svých pracovnících, měla obsahovat pro účely sociálního zabezpečení mimo jiné záznam, zda pracovník pobírá důchod a jaký (§ 126 odst. 1 písm. b/ vyhlášky č. 102/1964 Sb.). Závod byl povinen ohlásit, že k němu vstoupil do zaměstnání poživatel jakéhokoliv důchodu z důchodového zabezpečení (pojištění), do 8 dnů po dni, kdy došlo ke vstupu do zaměstnání, popřípadě kdy nastala jiná skutečnost zakládající ohlašovací povinnost takové skutečnosti (§ 132 odst. 1 a 4

vyhlášky č. 102/1964 Sb.).

Odpovědnost za přeplatek a povinnost k jeho úhradě pak stíhala organizaci podle ustanovení § 89 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb. (nyní podle § 112 odst. 1 zákona č. 121/1975 Sb.), nesplnila-li organizace uvedenou ohlašovací povinnost vůbec nebo řádně. Tytéž důsledky nastaly u organizace, která sice nevěděla, že zaměstnává poživatele důchodu, avšak nevěděla to jen proto, že nesplnila své povinnosti uložené jí citovanými zákonnými ustanoveními.

Vzhledem k tomu, co bylo uvedeno, nebylo v projednávané věci třeba doplňovat řízení. Nerozhodnou je námitka organizace, že jí nebylo známo, že A. Š. pobírá starobní důchod. Kdyby byla navrhující organizace postupovala podle citovaných ustanovení, byla by se dověděla o pobírání starobního důchodu pracovnicí A. Š. (pokud by ovšem tento údaj nezatajila) bez ohledu na to, že jí nebylo zasláno na vědomí rozhodnutí o přiznání starobního důchodu uvedené pracovnici.

Organizaci nemůže zprostit odpovědnosti za uvedený přeplatek ani údaj, že bez jejího vědomí A. Š. odeslala 14. 4. 1970 orgánu sociálního zabezpečení dopis obsahující sdělení stavební správy v H. a závodního výboru ROH téhož závodu, že totiž pracovní poměr A. Š. skončí dnem 30. 6. 1970 (ačkoliv ve skutečnosti neskončil). Pracovníci, kteří jménem závodu potvrzují určité skutečnosti, zavazují tím i závod k odpovědnosti za případné škody. Proto uvedené sdělení (potvrzení) ze 14. 4. 1970 doručené dne 16. 4. 1970 Úřadu důchodového zabezpečení zavazovalo a zavazuje navrhující organizaci, když nevyšlo najevo nic, co by zpochybňovalo obsah tohoto sdělení. Odpovědnost organizace vůči orgánu sociálního zabezpečení, vyplývající z tohoto sdělení (potvrzení), není podmíněna odpovědnostním vztahem mezi závodem a jeho pracovnicí, je-li tu orgán sociálního zabezpečení v dobré víře co do obsahu sdělení ze strany organizace. Pokud organizace tvrdí, že pracovní zařazení pracovnice A. Š. v závodě bylo takové, že mohla svého postavení zneužívat k dlouholeté trestné činnosti, bylo jeho povinností učinit taková organizační opatření, aby její pracovní činnost související s ohlašovací povinností podle § 123 a násl. vyhlášky č. 102/1964 Sb. /2/ mohla být kontrolována, popřípadě prováděna jiným nezúčastněným pracovníkem.

Ze všech uvedených důvodů bylo proto usnesení soudu prvního stupně potvrzeno podle ustanovení § 219 o. s. ř. jako věcně správné.

1) Srov. např. § 62 odst. 2 a § 111 zákona č. 121/1975 Sb. a § 151, § 153, § 154, § 155 a § 159 vyhlášky č. 128/1975 Sb.

2) Viz nyní § 153 a násl. vyhlášky č. 128/1975 Sb.